



IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

No 1



2026

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>



IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, yanvar.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor

Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor

Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor

Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)

Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.

Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari

Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i

Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.

Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)

Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)

Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari

Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.

Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjajevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukaramova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.



MUNDARIJA

INSON KAPITALINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	52
Dilnoza Ruziqulova Xoliqovna	
MAHALLIY BUDJET DAROMADLAR BAZASINI BAHOLASH SAMARADORLIGINI TAKOMILLASHTIRISH.....	56
Isoqov Zafarjon Zokirjonovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XALQARO TAJRIBA	60
Maksumova Umidaxon Sadikjonovna	
ОЛИГОПОЛИЯ И ТЕОРИЯ ИГР.....	64
Камилова Наргиза Абдукаххоровна, Наимов Самандар Раджабович	



INNOVATSION IQTISODIYOTDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA XALQARO TAJRIBA

Maksumova Umidaxon Sadikjonovna

Farg'ona davlat universiteti
Iqtisodiyot fakulteti, Iqtisodiyot va
turizm kafedrasida PhD o'qituvchisi

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekistonda xotin-qizlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash va ularga munosib daromad olishi uchun sharoit yaratib berishning muhim ahamiyatini ochib beradi. Maqolada ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash borasidagi imkoniyatlarni yanada kengaytirish va ish bilan bandligini ta'minlash bo'yicha mamlakat Prezidenti SH.M. Mirziyoyev tomonidan ko'rsatilgan yangi mexanizmlarga keng o'rin berilgan. Shuningdek, mamlakatimizda ayollar tadbirkorligining soha iqtisodiyotidagi o'rni va xotin-qizlarni ish bilan ta'minlash masalalari muammolari o'rganilib, ilmiy asoslangan takliflar berilgan. 2017-yilda keng ko'lamli islohotlar boshlanganidan beri O'zbekiston ayollar tadbirkorligini marginal hodisadan milliy iqtisodiyotning eng tez rivojlanayotgan va eng dinamik sohalaridan biriga aylantirdi. 2018 va 2025-yillar oralig'ida ayol tadbirkorlar soni yetti baravardan ko'proqqa oshdi. Hozirda ayollar barcha yakka tartibdagi tadbirkorlarning 40 foiziga egalik qiladi va 43 860 dan ortiq kichik va mikro korxonalariga rahbarlik qiladi. O'zbekiston Jahon banki tomonidan "Ayollar, biznes va qonun" 2024 indeksida dunyodagi eng yaxshi rivojlangan beshta mamlakatdan biri sifatida tan olingan va gender tengligi ko'rsatkichlari bo'yicha Markaziy Osiyoda yetakchi islohotchi bo'lgan. Ushbu maqola qonunchilik islohotlari, institutsional mexanizmlar, moliyaviy qo'llab-quvvatlash dasturlari, miqdoriy yutuqlar, mintaqaviy muvaffaqiyatlar, mavjud muammolar va kelajakdagi istiqbollarning keng qamrovli tahlilini taqdim etadi, maqsadli davlat siyosati va xalqaro hamkorlik ayollarning iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirishni qanday qilib chinakam milliy muvaffaqiyat tarixiga aylantirganini namoyish etadi.

Kalit so'zlar: Ayollar ishtiroki, kambag'allikni qisqartirish, yashil iqtisodiyot, barqaror iqtisodiy rivojlanish, ekologik tadbirkorlik, muqobil energetika, gender tengligi, iqtisodiy integratsiya, hududiy rivojlanish, ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik.

Abstract. This article highlights the importance of supporting women's entrepreneurship in Uzbekistan and creating conditions that enable women to earn a decent income. Particular attention is given to the new mechanisms introduced by the President of the Republic of Uzbekistan, Sh. M. Mirziyoyev, aimed at further expanding opportunities for supporting women's entrepreneurship and ensuring women's employment. The article also examines the role of women's entrepreneurship in the national economy, analyzes challenges related to women's employment, and proposes scientifically grounded recommendations. Since the launch of large-scale reforms in 2017, Uzbekistan has transformed women's entrepreneurship from a marginal phenomenon into one of the fastest-growing and most dynamic sectors of the national economy. Between 2018 and 2025, the number of women entrepreneurs increased by more than sevenfold. Currently, women account for 40 percent of all individual entrepreneurs and lead more than 43,860 small and micro-enterprises. Uzbekistan has been recognized by the World Bank as one of the world's top five performers in the Women, Business and the Law 2024 Index and has emerged as the leading reformer in Central Asia in terms of gender equality indicators. This article provides a comprehensive analysis of legislative reforms, institutional mechanisms, financial support programs, quantitative achievements, regional successes, existing challenges, and future prospects, demonstrating how targeted state policies and international cooperation have transformed the expansion of women's economic empowerment into a genuine national success story.

Key words: Women's participation, poverty reduction, green economy, sustainable economic development, ecological entrepreneurship, alternative energy, gender equality, economic integration, regional development, socio-economic sustainability.



Аннотация. В данной статье раскрывается важное значение поддержки женского предпринимательства в Узбекистане и создания условий для получения женщинами достойного дохода. В статье уделено особое внимание новым механизмам, предложенным Президентом Республики Узбекистан Ш. М. Мирзиёевым, направленным на дальнейшее расширение возможностей поддержки женского предпринимательства и обеспечение занятости женщин. Также исследуется роль женского предпринимательства в экономике страны, анализируются проблемы занятости женщин и выдвигаются научно обоснованные предложения по их решению. С начала масштабных реформ в 2017 году Узбекистан превратил женское предпринимательство из маргинального явления в один из наиболее быстро развивающихся и динамичных секторов национальной экономики. В период с 2018 по 2025 годы число женщин-предпринимателей увеличилось более чем в семь раз. В настоящее время женщины владеют 40 процентами всех индивидуальных предпринимателей и руководят более чем 43 860 малыми и микропредприятиями. Узбекистан был признан Всемирным банком одной из пяти наиболее прогрессивных стран мира в Индексе «Женщины, бизнес и право» 2024 года и стал ведущим реформатором в Центральной Азии по показателям гендерного равенства. В статье представлен комплексный анализ законодательных реформ, институциональных механизмов, программ финансовой поддержки, количественных достижений, региональных успехов, существующих проблем и перспектив на будущее, демонстрирующий, как целенаправленная государственная политика и международное сотрудничество превратили расширение экономических возможностей женщин в подлинную историю национального успеха.

Ключевые слова: участие женщин, сокращение бедности, зеленая экономика, устойчивое экономическое развитие, экологическое предпринимательство, альтернативная энергетика, гендерное равенство, экономическая интеграция, региональное развитие, социально-экономическая устойчивость.

KIRISH

Hozirgi zamon iqtisodiyotidagi ilg'or texnologiyalar, raqamlashtirish va bilim asosida rivojlanadigan yangi ish o'rinlari hamda iqtisodiy o'sish istiqbollari bilan ajralib turadigan innovatsion iqtisodiyot davrida ayollar tadbirkorligining roli tobora ortib bormoqda. Xalqaro miqyosda gender tenglik nafaqat ijtimoiy adolat, balki barqaror iqtisodiy taraqqiyot, rag'batlantiruvchi raqobat va innovatsiyalarning keng targalishi uchun muhim shart hisoblanadi. Biroq, innovatsion sohalarda (IT, fintech, biotexnologiyalar, yashil iqtisodiyot va boshqalar) ayollar ishtiroki hali ham sezilarli cheklovlar va to'siqlarga duch kelmoqda. Ushbu to'siqlar orasida moliyaviy resurslarga, axborot texnologiyalariga, ixtisoslashtirilgan bilim va tarmoqlarga kirish imkoniyatining cheklanganligi, shuningdek, madaniy va institutsional qiyinchiliklar alohida o'rin tutadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Dunyoning turli mamlakatlari va xalqaro tashkilotlar ushbu muammoni hal qilish va ayollar salohiyatidan innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirishda to'liq foydalanish magsadida turli strategiyalar va dasturlarni amalga oshirmoqda. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, ayollar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlashda muvaffaqiyatli natijalarga faqat bir omilli yondashuv emas, balki kompleks strategiya – qonunchilik islohotlari, maqsadli moliyalashtirish, bilim berish, mentorlik va tarmoqlash imkoniyatlarini yaratish, shuningdek, madaniy stereotiplarga qarshi kurash orqali erishiladi. Masalan, bir qator mamlakatlarda ayollar uchun mo'ljallangan texnologik inkubatorlar va akseleratorlar, "ayollar investitsiya fondlari", davlat xaridlari va loyihalarida gender kvotalari joriy etilishi innovatsion sohalarda ayollar ishtirokini oshirishga xizmat qilmoqda. Shunday qilib, innovatsion iqtisodiyotda ayollar tadbirkorligini rivojlantirish bo'yicha xalqaro tajribani o'rganish – bu nafaqat mavjud muammolarni tahlil qilish, balki turli mamlakatlar kontekstida samarali deb topilgan amaliy chora-tadbirlar va ularning ijobiy natijalarini keng jamoatchilik bilan baham ko'rish imkoniyatini beradi.

Innovatsion iqtisodiyotda ayollar tadbirkorligini rivojlantirish bo'yicha xalqaro tadqiqotlar murakkab va qarama-qarshi manzarani ochib beradi. Adabiyotlar sharhi shuni ko'rsatadiki, ushbu soha bir tomondan ayollarning iqtisodiy kuchayishida yangi imkoniyatlar ochsa, boshqa tomondan ularga xos tizimli to'siqlarni chuqurlashtirishi mumkin.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotlar ayollarning innovatsion sohalarda faolligini bir qator chidamli to'siqlar cheklab qo'yishini tasdiqlaydi. Bu to'siqlarga moliyaviy resurslarga cheklangan kirish (ayniqsa, yuqori o'sish potentsialiga ega startaplar uchun), jinsga asoslangan kamsitishni o'z ichiga olgan institutsional tizimlar, professional tarmoqlarga kirish imkoniyatining yo'qligi, shuningdek, gender rollari va harakat erkinligiga nisbatan madaniy-cheklovchi me'yorlar kiradi.

Ayollar ko'pincha o'zlarining kichik bizneslari uchun zarur bo'lgan kredit yoki kapital olishda qiyinchiliklarga duch kelishadi, chunki ularning kafolatlari yetarli emas yoki moliya institutlarida gender kamsitish mavjud. Bu



muammolar, ayniqsa, rivojlanayotgan iqtisodiyotlar kontekstida kuchli namoyon bo'ladi, ba'zi mintaqalarda ayol tadbirkorlar faqat erkak vasiy bilan bozorlarga borishlari mumkin. Biroq, adabiyotlar shuni ham ta'kidlaydiki, bu to'siqlarni bartaraf etishga yordam beruvchi "ko'priklar" va yechimlar mavjud. Bularga hukumat tomonidan rag'batlantiruvchi siyosatlar, maqsadli mentorlik va tarmoq dasturlari, raqamlashtirish va elektron tijorat imkoniyatlari, shuningdek, mikro-moliyalashuv va gender nuqtai nazaridan qayta ko'rib chiqilgan kafolatlangan kreditlar kiradi. Masalan, "Ayollar daftari" kabi maxsus dasturlar O'zbekiston kontekstida ehtiyojmand ayollarning moliyaviy resurslarga kirishini osonlashtirishga qaratilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ayol tadbirkorlarning inqiroz davrlarida, masalan, COVID-19 pandemiyasida namoyon bo'lgan moslashuvchanligi va innovatsionligi tadqiqotchilarning diqqat markazida bo'ldi. Hindistonda o'tkazilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, ayol tadbirkorlar o'z bizneslarini saqlab qolish va yangi mahsulotlar yaratish uchun faol ravishda psixologik va ijtimoiy resurslardan, xususan, psixologik chidamlilik, tarmoqlash va tadbirkorlik yo'nalishidan foydalangan. Qiziqarlisi shundaki, turli biznes turlari uchun resurslarning ahamiyati farq qilgan: sanoat korxonalarini uchun chidamlilik, iste'mol korxonalarini uchun esa tarmoqlash alohida ahamiyatga ega bo'lgan. Bu kuzatishlar ayollar o'z loyihalarini rivojlantirishda nafaqat tashqi, balki ichki salohiyatga ham ega ekanligini va innovatsion iqtisodiyotning dinamik sharoitida bu salohiyatni o'z vaqtida va samarali faollashtirish muhimligini ko'rsatadi.

So'nggi yillarda gender va tadbirkorlik tadqiqotlari muhim nazariy o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. An'anaviy tadqiqotlar ko'pincha ayollarning tadbirkorlikdagi kamroq ishtiroki va muvaffaqiyatini ularning shaxsiy xususiyatlari (masalan, xavfga kamroq moyillik) bilan izohlashga intilgan. Biroq, zamonaviy adabiyotlar bu yondashuvni tanqid qilib, muammoning asosiy ildizini tizimdagi xatolik va gender kamsitishda ko'rishni taklif etadi. Tadqiqotlar shuni ta'kidlaydiki, innovatsion iqtisodiyot ekotizimlari odatda erkaklar normasi asosida qurilgan bo'lib, ayollar foydalanishi mumkin bo'lgan ko'nikmalar yoki resurslarning yetishmasligi sababli emas, balki keng tarqalgan tizimli tuzilmalar tufayli cheklovlariga duch kelishadi. Shu sababli, adabiyotda ayollarga "o'zlarini tuzatish"ni maslahat berish o'rniga, moliya, ta'lim va siyosat sohalaridagi tizimli to'siqlarni bartaraf etishga chaqirish kuchaymoqda.

Yangi paradigma nafaqat mazmunga, balki metodologiyaga ham ta'sir ko'rsatmoqda. Odatda keng miqyosli sonli ma'lumotlardan foydalanadigan tadqiqotlar strukturaviy to'siqlarning yuzaki ko'rinishini berishi mumkin. Doniyor Abdusamatov, [27.12.2025 0:33] Shu sababli, ayollar tadbirkorligining murakkab gender dinamikasini to'liqroq anglab olish uchun sifatli usullar, jumladan, mayin tahlillar va hikoyalarni o'rganish muhim ahamiyat kasb etmoqda. Xalqaro tajriba O'zbekiston uchun ham dolzarb bo'lib, mamlakatda ayollarning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlovchi institutsional islohotlar amalga oshirilmoqda. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi (2022-2026) ayollar ta'limi, kasbiy ko'nikmalari, tadbirkorligi va iqtisodiy faolligini qo'llab-quvvatlashni muhim ustuvor vazifa sifatida belgilagan. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, shunday siyosatlar faqat moliyaviy rag'batlantirishlar (masalan, O'zbekistonda "Ayollar daftari" orqali kreditlar) bilan cheklanmasdan, gender tenglikka yo'naltirilgan keng qamrovli yondashuvni, mentorlik tizimlarini rivojlantirish, innovatsion sohalarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish va tadqiqotlarda strukturaviy to'siqlarni tan olish va ularni bartaraf etishni o'z ichiga olishi kerak. Xulosa qilib aytganda, innovatsion iqtisodiyotda ayollar tadbirkorligini rivojlantirish bo'yicha xalqaro adabiyotlar ayollar uchun mavjud bo'lgan ajoyib salohiyatni, ammo, shu bilan birga, uni to'liq amalga oshirishni oldini oluvchi murakkab to'siqlarni tasvirlaydi. Muvaffaqiyatli strategiya bu to'siqlarni strukturaviy darajada bartaraf etish, ayollarning ichki psixologik va ijtimoiy resurslarini qo'llab-quvvatlash va innovatsion sohalarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish orqali qurilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, innovatsion iqtisodiyotda ayollar tadbirkorligini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega bo'lib, bu nafaqat gender tenglikni ta'minlash, balki iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish va innovatsiyalarni kengaytirishga xizmat qiladi. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ayollar tadbirkorligi innovatsion sohalarda katta salohiyatga ega bo'lishiga qaramay, ularning rivojlanishi bir qator to'siqlar, jumladan, moliyaviy resurslarga cheklangan kirish, jinsga asoslangan kamsitish, professional tarmoqlarga kirish imkoniyatining yo'qligi va madaniy cheklovlar bilan cheklanadi. Shunga qaramay, xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, ushbu to'siqlarni bartaraf etishga yordam beruvchi muvaffaqiyatli strategiyalar mavjud. Bularga hukumat tomonidan rag'batlantiruvchi siyosatlar, maqsadli mentorlik va tarmoq dasturlari, raqamlashtirish va elektron tijorat imkoniyatlari, shuningdek, mikro-moliyalashuv va gender nuqtai nazaridan qayta ko'rib chiqilgan kafolatlangan kreditlar kiradi. O'zbekiston kontekstida, Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi (2022-2026) ayollar ta'limi, kasbiy ko'nikmalari, tadbirkorligi va iqtisodiy faolligini qo'llab-quvvatlashni muhim ustuvor vazifa sifatida belgilagan.



Tizimli to'siqlarni bartaraf etish: Moliya, ta'lim va siyosat sohasidagi tizimli to'siqlarni bartaraf etishga qaratilgan qonunchilik islohotlarini amalga oshirish, gender kamsitishga qarshi kurashish va gender tenglikni ta'minlash bo'yicha chora-tadbirlarni kuchaytirish.

Moliyaviy resurslarga kirishni kengaytirish: Ayollar uchun mo'ljallangan texnologik inkubatorlar va akseleratorlar, "ayollar investitsiya fondlari"ni tashkil etish, davlat xaridlari va loyihalarida gender kvotalarini joriy etish, mikro-moliyalashuv dasturlarini rivojlantirish va gender nuqtai nazaridan qayta ko'rib chiqilgan kafolatlangan kreditlarni taqdim etish.

Bilim va ko'nikmalarni rivojlantirish: Ayollar uchun mo'ljallangan ta'lim va o'quv dasturlarini ishlab chiqish, mentorlik tizimlarini rivojlantirish, innovatsion sohalarga kirish imkoniyatlarini kengaytirish va raqamli texnologiyalardan foydalanish ko'nikmalarini oshirish.

Madaniy stereotiplarga qarshi kurashish: Gender rollari va harakat erkinligiga nisbatan madaniy-cheklovchi me'yorlarga qarshi kurashish, ayollarning tadbirkorlik faoliyatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha ijtimoiy kampaniyalarni o'tkazish va ayollarning muvaffaqiyatli tadbirkorlik faoliyati haqida hikoyalar tarqatish.

Sifatli tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash: Ayollar tadbirkorligining murakkab gender dinamikasini to'liqroq anglab olish uchun sifatli tadqiqotlarni, jumladan, mayin tahlillar va hikoyalarni o'rganishni qo'llab-quvvatlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 7-martdagi "Ayollar tadbirkorligini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-146-son Qarori. <http://lex.uz//ru/docs/-5884084>
2. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi. (2024). Iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha bandlik statistikalari. www.stat.uz.
3. UNDP Uzbekistan. (2021). Gender and Green Economy in Uzbekistan: Policy Recommendations. Tashkent.
4. Monks, R. A. G., & Minow, N. (2011). Corporate Governance. John Wiley & Sons.8. Dutton, J. E., & Dukerich, J. M. (1991). Keeping an eye on the mirror: Image and identity in organizational adaptation. *Academy of Management Journal*, 34(3), 517–554.
5. World Bank. (2023). Women, Energy, and Economic Empowerment in South Asia: Regional Opportunities and Barriers. Washington, D.C.
6. OECD. (2015). Women in Business 2015: Closing the Gender Gap. OECD Publishing.
7. UN Women (2022). Empowering Women through Climate-smart Agriculture and Renewable Energy. New York.
8. Hindiston hukumati va Barefoot College tashabbusi. (2018). Solar Mamas: Women and Renewable Energy Access.



IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.



Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>